

Organ för svenskarna i Estland.

Inför folkomröstningen.

Den 23, 24 och 25 februari d. å. ställes Estlands folk inför en avgörande fråga. Det gäller riksäldstens förslag beträffande sammankallandet av en nationalförsamling, som skall få i uppdrag att utarbeta en ny författning (grundlag).

Riksäldstens förslag väcker inga blandade känslor, ej heller kommer det som en överraskning, ty riksäldsten har flerfaldiga gånger vid offentliga tillfällen betonat, att han förvaltat statsmakten endast för att skydda statens inre och yttre lugn och för att låta sinnena lugna sig efter upphetsningen för tvenne år sedan. Huru det hade gått, om de s. k. frihetskämparna hade kommit till makten, är ej svårt att räkna ut. — Därför kunna vi endast med tillfredsställelse blicka tillbaka på det arbete som riksäldsten K. Päts jämte överbefälhavaren generallöjtnant Laidoner och regeringen utfört under dessa tvenne år de förvaltat den högsta makten. Landets ekonomi har avsevärt förbättrats, pessimismen, som rådde under den ekonomiska kristiden har ersatts med optimism; arbetslösheten har genom regeringens vidsynta arbetspolitik praktiskt taget avskaffats. Man skulle ytterligare kunna anföra en hel mängd av fakta, som kunde räknas riksäldsten och regeringen till godo.

När nu riksäldsten vänder sig till landets folk med ett förslag om sammankallande av en nationalförsamling, så bevisar

Den nya fiskerikammaren.

Vi leva nu i kamrarnas tidevarv. Det började för några år sedan med handelskammaren, varpå efter ytterligare några år jordbrukskammaren kom till stånd. Så följde industriarbetarekammaren, ingenjör- och läkarekammaren m. fl.

Enligt regeringens beslut av den 29 ds har nu lagen om fiskerikammaren överlämnats till riksäldsten för att medels dekret träda i laga kraft. Fiskerikammaren åligger att enligt lag skydda fiskarens ekonomiska och kulturella intressen. Lagen förutser även att kammaren handhåller organiserandet av fiskeriet samt socialförsäkringen beträffande fiskarens egendom och redskap.

Fiskerikammaren består av 40 medlemmar. 35 av dessa väljas av fiskarena själva och fem medlemmar äger jordbruksministern att utnämna.

Fiskerikammarens organ skulle vara: allmänna stäm-

man, rådet, styrelsen och revisionskommittén. Rådet består av 7—10, styrelsen av tre medlemmar. Valrätt till kammaren äger varje fiskare som är estnisk medborgare, samt ägare eller medägare till en fiskebåt och redskap. Fiskerikammarens ordförande och styrelsen stadfästes av jordbruksministern enligt samma princip som i jordbrukskammaren.

Förutom de inkomster, som fiskerikammaren erhåller av egna företag, tillfaller organisationen summor enligt årliga statsbudgeten i form av understöd till fiskeriets förbättring. Likaledes skatter å fiskeribåtar som hitintills årligen gått till lokala självstyrelserna. Landet har för tillfället c-a 13,000 segel- och roddbåtar för fiske samt c-a 1600 motorer. Skatter härå uppgå årligen till c-a 8,000 kronor. Härtill komma ännu skatter å andra redskap på c-a

detta endast hans stora lojalitet gentemot folket och staten. — Folket självt skall avgöra huru landet skall styras. Riksäldsten har öppet förklarat, att den nu gällande grundlagen ger för stor makt åt riksäldsten. Man förstår härav, huru det kunde gå, om en person i framtiden valdes till riksäldste, som saknade K. Päts' kvalifikation. Det skulle kunna leda till en svår katastrof, som kunde bli ödesdigert för landets oavhängighet och självständighet.

Därför borde även alla estlandssvenskar nu besinna detta och beredvilligt bistå riksäldsten och regeringen i deras svåra uppgift att skapa säkra och fasta grunder enligt vilka landet i framtiden skall styras.

Den svenska minoriteten har ständigt lojalt och kraftigt bidragit vid uppbyggandet av den unga statsorganismen och även nu kommer den otvivelaktigt att handla så som statens väl och den medborgerliga plikten kräver. A. S.

—Est.B

Från mitt fönster.

I föregående Kustbon var det tal om bokåret och dess betydelse. Denna gång vill jag tala om bokårets resultat i Rikholdi.

För bokens spridning under jubileumsåret tillsattes i varje kommun s. k. bokkommitteer, som ha till uppgift att sprida kännedom om den estn. bokens utveckling och betydelse under de gångna åren. I Rikholdi har denna kommitte genom föredrag och sist den 19 dec. 1935 genom en anordnad bokutställning i Höbring skola sökt få allmänheten intresserad för de skatter litteraturen gömmer på.

För den estniska litteraturen stod kretsstyrelsen i Haapsalu, som sänt lärare Lindvers med några hundra band nyare skön- och facklitteratur.

Lär. A. Vesterberg, som samtidigt är S. O. V-s och Rikholdi kommunalbiblioteks föreståndare, hade i bygden lyckats uppbringa några gamla ärevärdiga böcker, vilka placerats i högsätet. I mitten tronade ärkebiskops-bibeln från 1935, som skänkts till Roslep kapell och runt om betraktelseböcker och biblar från år 1615, 1619, 1627, 1702 och 1850 jämte en kopia av jubilaren, den 400-åriga katekesen. Utställningen öppnades kl. 6 e. m. och inleddes med körsång av S. O. V-s sångkör i Höbring, varefter lär. Lindvers höll ett anförande om estn. bokens utveckling. Han lämnade så en översikt över utställningsmaterialet, uppmanade slutligen de närvarande att grunda egna bibliotek samt

2,000 kronor. Summa skatter, som skulle tillfalla fiskerikammaren, utgör ensamt c-a 10,000 kronor. Beloppet skulle räcka till att täcka organisationens administrativa omkostnader.

Enligt data från 1934 års folkräkning få 16,555 personer sitt uppehålle genom fiske. (9,099 män och 7,456 kvinnor). Här gäller det för våra fiskare som bo längs stränder och på öar att vara med i galoppen, så att denna del av landet icke blir utan representant i fiskerikammaren.

Till Kustbon.

*Sprid kärlek och ena oss, svensksbygdens folk,
Kring hembygd och fädernearvet!
Låt ej dina spalter bli
splittringens tolk!
Oenighet för till fördärvet.*

*Låt professorer och präster, och lärarefolk
och bönder hos dig mötas samman,
Dem ena, lär sanning att dyrka,
Ty enighet giver, som alltid den gett,
åt svenskfolket heder och styrka.*

Tersen.

understöda kommunal- och skolbiblioteken. Lär. A. Vesterberg talade över ämnet: „De 300-åriga böckernas bön till den nu levande generationen“, varefter han slutligen lämnade några praktiska råd till dem, som ev. önska hörsamma kallelsen att lämna bokgåvor till sina resp. skolor. Som bekant får man för närvarande icke gärna sända pengar till utlandet och då man knappt kan få köpa svensk litteratur i Estland, uppmanade talaren de närvarande, som intressera sig för saken, vända sig till sådana, som ha släktingar och vänner i Sverige, så att dessa där köpa böcker, som sedan betalas till deras anhöriga här hemma. Det händer ju rätt ofta, att släktingar i Sverige sända något av sina sparslantar till hemmet, vilka då skulle komma i form av böcker, som här hemma omsättas i pengar. Jag har mig för närvarande icke bekant, om någon försökt ovan nämnda sätt, men försöka duger.

För att nu återkomma till utställningen, så var den talrikt besökt och omfattades med stort intresse. En särskild trängsel rådde vid det bord, som representerade den nyaste jordbrukslitteraturen, vilket bevisar, att vår svenska jordbrukare icke är ligkiltig för den teoretiska sidan av sitt yrke. 300-åringarna visades naturligtvis berättigat intresse och det vilade andakt och stämning över åldringarna.

Nu är bara att önska att vårt svenska folk i allmänhet och ungdomen i synnerhet flitigt måtte besöka biblioteken, ty boken innehåller kunskap och kunskap är makt. „Han, som läser, vajt må' noa!“

Don Ossian.

Varning till potatisexportörer.

Till den Estniska Legationen i Stockholm har från svenska firmor inkommit klagomål över att en hel del potatis, som köpts från estländska skutägare, till sin kvalité varit så undermålig att en stor procent har måst ratas.

Av nämnda anledning lär efterfrågan på estländsk potatis ha minskat betydligt. Klagomålen ha framförts till Centralbyrån för Potatisexport i Tallinn, där frågan även varit under behandling. På vissa håll vill man göra gällande att exporträttigheten redan indragits för en del skutägare, vilket dock tills vidare ej varit fallet. Emellertid gäller det för våra skutägare-potatisexportörer att för framtiden se upp med kvalitén. Det ligger ju också i skutägarnas eget intresse, att den estländska potatisen står i gott anseende, ty endast därigenom kan exporten bli lönande.

För våra svenska skutägare, som lasta vid stränderna, uppstår lastningstiden ibland ända till 2—3 veckor, varför det ofta kan vara knepigt nog att få kvalité och sortering tillräckligt bra, i all synnerhet under sådana fuktiga år, som det gångna, då potatisen visar tendens att ruttna.

Härvidlag vore det kanske på sin plats att erinra våra potatisodlare om att för en god och renodlad potatissort kan man alltid få något högre betalt än för blandad sort. Målet — Blott det bästa är gött nog.

M. W-m

Utländet.

Ursinniga strider kring Makalle.

Krigets hittills blodigaste slag.

Ett blodigt tredagarsslag har utkämpats i trakten av Makalle, och som vanligt äro rapporterna från respektive högkvarter varandra mycket motsäggande. Agence Havas korrespondent vid den italienska nordarmén anser att det är det blodigaste slag som utkämpats sedan fientligheterna utbröto, och han återger med reservation den italienska arméledningens uppgifter, att omkring 40,000 abessinier deltog i slaget, varav över 6,000 skulle ha stupat. Även Reuters korrespondent talar om stora förluster i människoliv, och han anser att den slutliga segern stannat på italienska sidan. Från andra håll uppgives emellertid med bestämdhet att abessinierna vunnit betydande framgångar, och att man fortfarande räknar med Makalles förestående fall.

Den 22 satte Ras Kassa allt på ett kort och gav order om allmän offensiv. Abessinierna gingo oupphörligen till anfall, men de som sluppo genom artilleriets spärrelld nedmejadades av den mördande kulspruteelden. Trots sina svåra förluster bröts dock icke de abessinska truppernas moral, och den 23 angreps de italienska ställningarna av fiendestyrkor som föreföllo att aldrig taga slut och kämpade ytterst målmedvetet. Svartskjortorna företogo upprepade bajonettanfall. Under tiden sände det italienska överkommandot i största hast förstärkningar till platsen, vilka anlände kl. 4 på eftermiddagen och tillförsäkrade italienarna segern. Friska trupper förenade sig med svartskjortorna, och ett avgörande angrepp företogs med sådan kraft att abessinierna obönhörligen vräktes till baka och till slut flydde i oordning.

Hembygden.

Rikholdi.

Marknadsdagen den 23 jan. d. å. åkte bonden Johan Tegelberg tillsammans med tvenne döttrar jämte bonden M. Magnusson över Haapsalu-viken, varvid isen brast och allesammans kommo i vattnet. Alla klarade sig dock upp på isen och med tillskyndande personers hjälp lyckades man snart även få upp hästen. Sällskapet fortsatte sedan till Österby, där man utbytte de våta kläderna mot torra och reste hem. Olyckan hände på hemfärden från staden.

Det anmärkningsvärda härvid är, att tre andra hästskjutar, som samtidigt åkte över isen icke skyndade till hjälp, utan fortsatte i en vid bäge förbi de nödställda som om ingenting hänt.

— J. U. F. are i Gamby anordnade den 21 jan. d. å. föreläsningafton i Nils-Andersgården, där distriktsveterinären Dr. Pahlen i två föreläsningar behandlade hästhovens sjukdomar och hästavel.

Föreläsningen var besökt av ett 20-tal föreningsmedlemmar.

*Bliv medlem i S.O.V.
och prenumerera på
KUSTBON*

man icke enbart kan skjuta ut genom gluggen, utan även in, och det så att den som just hade oturen att under tiden stå i gluggen förlorade både syn- och talförmågan — brri... Låt om oss hålla oss till trevligare gluggar. Till ex. till sådana som i värsta fall kunna väcka förargelse om man frivilligt eller ofrivilligt råkar höra eller se något i gluggen som icke var avsett för allmänheten. Hållst vill dock gluggredaktören hålla sig till saker och ting som äro roliga, emedan ett gott skratt förlänger livet. Alltså nästa gång!

Svenska ambulansen totalt förstörd.

Stockholm den 27 jan.: Utrikesdepartementet fick på måndagen mottaga ett telegram från konsul Hanner i Addis Abeba, avsett för Svenska Röda korset. Enligt telegrammet skulle under de senaste striderna på sydfronten svenska ambulansens bilar och materiel ha gått förlorad. Personalen har sedan till fots dragit sig tillbaka en stäcka av 200 km.

Telegrammet ger icke anledning förmoda, att någon av personalen vore skadad. Avsikten synes vara att pr flygmaskin hämta personalen till Addis Abeba, där ambulansen skulle reorganiseras.

Tre ambulansmän till Addis Abeba.

Addis Abeba den 27 jan.: Flygaren von Rosen anlände på söndagskvällen hit från Erga Alem medförande tre efter sitt arbete vid fronten trötta men eljest friska och välbehållna medlemmar av den svenska Röda korsambulansen i flygmaskinen.

I gluggen.

Senast kunde vi konstatera att gluggen i den gamla goda tiden varit till nytta och nöje. Följer man med utvecklingen måste vi medgiva att den även på vissa håll varit till förargelse ja rentav — fördärvbringande. Så t. ex. berättas det, att tyskarna som i allt äro mycket företagsamma, lär ha hört talas om historien, hur gubben sköt vargen genom gluggen. Vips var det färdigt. Stora planer utarbetades, hur löpgravarna i krigstider skulle förse med gluggar, ty genom dessa kunde man både se och skjuta. Den som varit med i världskriget har med egna ögon sett hur alla efterapat och anlagt löpgravsgluggar. Visserligen icke i en vanlig vägg, utan i en pansarplåt. Även gluggstoppan fanns och bestod av en vridbar pansarskiva. Det var spännande att kika ut genom en sån där liten pansarglugg, när fienden låg på några hundra meters avstånd och knäppt det. Råkade man en gång bli vittne till att

Brev från Vormsö.

Det höll på att mörkna på Vormsö. Fotogenen var slut och man undrade redan om inte mjölk kände användas i upplysningens tjänst. Den är ju vit. — Men så hjälpte Vee-teede Valitsus med båtlägenhet Rohuküla—Saxby, så nu är upplysningen igen den normala.

Posten forslas alltiämt med spark liksom tidigare. Man väntar varje dag på lite kal-lare, för att kunna forsla tim-mer från skögen, skaffa foder från fastlandet och göra gryn samt mala mjöl till „kakobre“. Det vore ju fatalt om man skulle fira Påsk utan vetebröd. Hönsen värpa redan, så nog kommer påsken. *Per Bonde.*

Prenumerationen

För att göra Kustbon känd har hittills utdelats ett stort antal gratisexemplar av tidningen. Från och med nästa nummer upphör emellertid denna gratisutdelning. Många hava redan prenumererat, men alla, som ännu icke gjort det, uppmanas att skyndsammast ombesörja prenumerationen hos närmaste S. O. V. — representant eller hos Kustbon direkt.

Svensk prostsynod i Tallinn.

I samband med det andra estniska kyrkomötet den 27 febr. kommer också att hållas extra ordinarie prostsynod med svenska kontraktet. Därvid kommer bl. a. även att behandlas frågan om stadgar för estlandssvenska kulturfonden. Tid och plats för synoden skall senare meddelas.

Kom ihåg Kulturfondens sparbössa!

Gudstjänster.

Svenska kyrkan i Tallinn:
Kyndelsmässodagen den 2 febr. kl. 11 fm. svensk högmässa, prost K. Nilsson.
Söndagsskola.

Korsord nr. 2.

